

Milyen is a cigány dzsesszene?

2004. október 05.

Kossuth Rádió/Cigányfélóra

Ne félj! – Na Dara! Jelent meg Szakcsi Lakatos Béla új lemeze, mellyel a XXI. századi cigány dzsesszene megteremtésére tesz kísérletet. A zenész úgy véli, Bartók és Kodály nyomdokain jár, bár ő dzsesszenét játszik.

Ne félj! Ezt jelenti cigány nyelven Szakcsi Lakatos Béla új lemezének címe: Na dara. A világhírű dzsesszmuzsikus arra tesz kísérletet, hogy megteremtse a magyarországi cigány jazz-zenét, amely egyedülálló, és semmi máshoz sem hasonlítható értéket képvisel. A zenész hisz abban, hogy ugyanúgy megtermékenyítő hatása lehet a világ zenei életére, mint száz, százötven évvel ezelőtt a nagy cigány muzsikuskok.

Szakcsi Lakatos Béla elmondta, hogy a hagyományos cigány zene és a legmodernebb dzsesszstílusok ötvöződnek benne. Húsz-huszonöt éve foglalkoztatta a gondolat, hogy ilyen zenét kellene csinálni, de csak most lett belőle lemez.

– A XXI. század megkívánja, hogy az emberek keverjék a zenét. Számomra a Word Music az nem azt jelenti, hogy kiáll egy török népzeneke, vagy akár a cigányok, és kannáznak, énekelnek. Sokan arra azt mondják, hogy Word Music. Ez nekem nem az. Mert ez régen is volt, a Bartók ezeket följegyezte. Csak az az érdekes, hála az istennek, hogy ezek előtérbe kerültek, és színpadra kerültek. Míg Bartók ezeket jegyezte, addig ezek csak egyszerű, vidéki emberek voltak. Ezekből lettek a művészek. Ami nagyon jó, de ez nem Word Music. Nekem az a különböző népek zenéinek a keveredése.

Szakcsi Lakatos Béla a lemezből már küldött Chick Coreának és több olyan amerikai jazz-zenésznek, akiknek a véleményére sokat ad, most várja a válaszokat. Biztos benne, hogy tetszeni fog, mivel az amerikai zenészeknek nem az a fontos, hogy más tudja-e azt, amit ők, hanem fordítva: mást tud-e olyat, amit ők nem?

A művésznek egyszer már alkalma adódott arra, hogy Amerikában nemzetközi sztár legyen. Végül az ő döntésén múlt, hogy nem lett a New Age műfajában sztár: – Ha maradok, lehet, hogy most gazdag ember lennék, vagy gazdagabb, és akkor tulajdonképpen egy szomorú zenész lettem volna. Így viszont ez a lemez megszületett, és nem minden zenész mondhatja el, hogy van egy harmadik virágzása. Sőt negyedik is, mert én voltam az első magyar zenész, akire azt mondták, hogy áruoló, mert elárultam a jazzt. 1971-ben nekem volt először Fender zongorám. Akkor már kint voltam Amerikában, és megalakítottam a Rákfogó Együttest, ami fuzionált a rock zenével, és a dzsesszenészek azt mondták, hogy ez borzalom. Viszont elég híres lettem Magyarországon evvel a fuzionált zenével. Ez volt az első virágzásom. Utána jött ez az amerikai kaland. Ez egy második virágzás volt. És a harmadik és negyedik virágzásom az majdnem egybejött, mióta a kortárs zenét improvizálok. Ezért az Eötvös Péter nagyon jó barátom lett, és elismeri az improvizációm a Kurtágh és a többiek is. Az egész a kortárs zenei élvonal, és ez tulajdonképpen egy harmadik virágzás, hogy ezt a cigányzene-stílust kitaláltam, ezt lehet fejlesztgetni, tehát hozzáam hasonló cigányok, hogyha lesz bátorságuk csinálni, és nem félnek attól, hogy kinevetik-e őket, vagy sem, akkor ebben lehet fantázia. Ebben az fantasztikus, hogy aki ezen az úton elindul, az valami újba kezd, mindenki más csak utánad jöhet, téged utánozhat. Egyszer azt mondta a Lakatos Tóni nekem, hogy az a jó, amikor már minket fognak átírni meg levenni meg leutánozni.

Furcsa, de a szakma részéről még nem volt visszajelzés, leszámítva néhány olyan zenész barátot, mint Tony Lakatos vagy a Babos Gyula, akik szerint teljesen egyéni. – Magyarországon valahogy nem divat ez, hogy úgy fölhívják egymást. Nem azt mondom, hogy nem esne jól, vagy nem vagyok rá kíváncsi, de hát majd lehet. Ez az első dolog, amiről saját magam meg vagyok bizonyosodva, hogy ez jó.

Elhangzott 2004. szeptember 29-én